

Діло

Виходить щодня рано
крім понеділків.

РЕДАКЦІЯ
І АДМІНІСТРАЦІЯ:

Львів, Ринок 16., II. пов.

Конто почт. ш.пад. 26.726.

Адреса тел. „Діло—Львів“

Число телефону 261.

Рукописів редакція не звертає.

ПЕРЕДПЛАТА

в Австро-Угорщині:

місячно 270 К.
чвертьрічно 6—
піврічно 16—
цілорічно 42—

у Львові (без доставки):

місячно 240 К.
чвертьрічно 7—
піврічно 14—
цілорічно 28—

За зміну адреси платиться 50 с.

Ціна оголошень:

Спринг повітря, двошпальтова 40, в відстані 80 с. оповідає 20 с. в редакційній часті І. К. Повітряна про шпальта і зручність 150. Ціна оголошень спринг І К.

Сталого оголошення заборонено.

Один прибірний коштує

у Львові 10 с.
на провінції 12 с.

Видав.: Видавнична Спілка „Діло“

Начальний редактор: Д-р Василь Паневко

† Ярослав Весоловський

Львів, 22 червня 1917.

Уродився в січні 1881 р. в Молодятині Печеніжинського повіту, де його батько, о. Іван, був священником. Батько емер, як йому було 9 років. Тягар удержання й виховання дрібних дітей упав на матір, яка в сій цілі перенесла се до поблизької Коломиї. Тут проживала, помагавши собі важким вдвиним заробітком, держанем учеників на стації, доки наймолодший син Василь, тепер адміністратор „Діла“, не дав матури. Аж тоді перенесла се до рідної реальності в Вістовій коло Калуша, де прожила аж до війни. На час війни перенесла се до родини до Бережницької шляхетської в Калушці, де в грудні 1915 р. померла.

В Коломиї, в 1891 р., рік перед заложенем української гімназії, в тулиці Ярослав до польської гімназії, в якій здав матуру в 1899 р. В асших класах належав до провідників молодіжних: супроти Польців і москвофілів як Українець, супроти „противної сторони“ взагалі як поступовець (тоді були ще часи, коли в польських гімназіях були „поступовці“ без ріжниць національності). Тоді ж почав пробувати пера — як звичайно: віршами, оповіданнями, га ретинимі статями й дописами. Вірші й оповідання зберігали се в зшитках, дещо в дівочих альбомах, дістаючи ся лиш в незначній часті до друку; статі й дописи містило „Діло“, „Буковина“, польський орган популової молодіжної „Роміей“, промощуючи гімназистови VII—VIII клася шлях до „публіцистичної кар'єри“.

В тім часі, підчас так. великодушних свят — він був в VIII кл., а в VII кл. — пізнали ся ми в Станиславові, куди він приїхав з одним товаришем на святочній ферії. Наша перша стріча була стрічею людей, які про себе вже знали: „Діло“, „Буковина“, „Громадський Голос“, „Гоміей“, „Монітор“ — були органами, в яких — під ріжними псевдонімами і криптонімами — ба „провідники молодіжні“ і „початкуючі письменники“ пробували пера. Наше знакомство швидко перемілило ся в приязнь; потім, пізніше, прийшла спільність праці, яку отсе перервала аж його смерть.

В Коломиї, під впливом українських радикальних і польських соціалістичних видань, як т кож під особистим впливом д-ра К. Трильовського, складав ся політично-партиійний світогляд Ярослава Весоловського. По матурі почав він виступати як член радикальної партії, як організатор „Січії“, — і в сій партії остав до смерті.

По матурі записав ся в львівський університет на правничий виділ, скіачив його, одяче публіцистика захопила його так, що думку завершити університетську науку докторським степенем і оверти на сім свою житеву кар'єру приходить се все відкладати до „слокітійшого“ часу.

Як студент університету остав у Коломиї, викнувши ся весь у вир громадянської діяльності. Брав участь в праці радикальної партії, організував „Січю“, писав в коломиїських радикальних виданях („Зоря“ й ин.), був одним з організаторів і діячів популярних викладів для міщанства (було се щось в роді народного університету), а від половини 1902 р. став редактором просвітнього тижневика „Пеступ“. При тім задала своєї вдачі була душею товариського життя, вечерниць, балів. Пова тим ішли вірші й оповідання, а яких дещо також друкувало ся (між ин в „Літ. Наук. Вістнику“), дотепи й жарти для „Комаоя“, дописи до „Діла“, „Громадського Голосу“ й „Буковини“. В тих часах позав також його псевдонім Олег Сатур, якого одісля уживав також в скороченю (ос).

В 1904 р. переїхав се до Чернівців на редактора „Буковини“, яку він до кінця 1906 р. Поври се брав участь в політичній житю буковинської столиці, в житю академічної молодіжні,

в товариській житю, — люблений задала своєї товариської, ніжної й веселої вдачі всіми, без ріжниць партій. Тут познакомив ся також в російськими й українськими революціонерами, яким видавав ріжні услуги.

З початком 1907 р. приїхав до Львова на редактора „Письма з Провісїти“ й инших видань „Провісїти“.

Тут зарав в січні за участь в університетській демонстрації дістав се до слідчого арешту й перебув відому голодівку. З сього приводу виступав одісля як один з приватних обвинителів Генрика Сенкевича перед віденським судом за його статю в „Die Zeit“, де великий польський письменник не посоромив ся кинути на молодих ентузіастів клевети, що вони тільки удавали голодівку — при місяцях і винах. Віденський суд дав їм задоситьучинене, признаючи Сенкевича винним.

В літі 1907 р. вступив Ярослав Весоловський до редакції „Діла“. Якийсь час редагував се також „Письма з Провісїти“, а коли занятя в „Ділі“ заставили його відмовити ся від сього, працював далі дуже діяльно в видавничій комісії „Провісїти“.

В „Ділі“ працював спершу як один з ресортних редакторів, одісля в р 1910—11 як начальний редактор, одісля знов вернув на своє попередне становище, аж доки в червні 1914 р. не виїхав до Відня, щоб обхати місце референта української преси в міністерстві заграничних справ, а рівночасно бути віденським кореспондентом „Діла“. Працюючи в „Ділі“, редагував також додаток до „Діла“, „Неділю“.

Львівський період був найдіяльнішим і мабуть найщасливішим — періодом його життя.

Ярослав Весоловський був неначе сотворений до праці в щоденній газеті. В ній був визначний талант на організатора великого дняника, на справоздавця, на кореспондента в великім стилю, — талант, який серед відносин не міг, на жаль, як слід розвинути ся і проявити ся. Мав він особливий зисок для нового, актуального, — „щоби в газеті було щось нове, свіже“, — і був незгомний при тій роботі. В редакції готов був пересварити ся, щоб викинути зложеній уже матеріал і на те місце дати те „нове, свіже“, що він чи вилловив у що йно наспівших газетах або телеграмах, чи приніс в якихсь зборів, з судової салі, з сойма; як начальний редактор готов був „пересварити“ ціле число і працювати пізно по полудни без сьбду, щоб тільки в газеті було щось „нове, свіже“. Для політичних віздів, для судової салі, для сойма — був він єдиним справоздавцем. Наші соймові послы, які бачили його працю в сойма, а потім читали готове в „Ділі“, знають, як він цілий погячував ся їй, не вважаючи на слабе здоровле, на спізнелі обіді і вечері, на переватому. Підчас другого (3-днєвого) процесу Січинського ми оба цілий день чергували ся в судовій салі, а одісля цілу ніч сиділи в редакції. Вже свитало, як ми, лишаючи матеріал на ціле число, виходили, щоб рано знов засісти в суді. Осганим його ділом в сій області були відомлення в процесу Бендасюка і тов. Була се не-аби яка праця — відомлення з сього кількіа місячного процесу. А при тім внадержати в тій атмосфері, серед бутного поведєня москвофільських обвинителів, адвокатів і аудиторів серед напастей, які сипали ся на справоздавця „Діла“ в москвофільським органі.

Попри дзєвничарську працю працював у львівських товариствах: в „Провісїти“, в центральной організації „Січїї“, був заступником голови Товариства ім. Котлярьського і т. д.

При тім — була се молодість — повна весна й ранне літо — його життя. Ніжний, веселій, дотепний, з широким житєвим розмахом — був він редо витанній, де пованяв ся. Приходив він — і товариство оживало, веселило ся, сміяло ся,

жартувало. Відходив, розвередував ся чогось, — і компанія розбивала ся. Скільки разів знакове жіноче товариство приставало до когось зі знакомих: „Конче пошукайте Славка!“ Бо без Славка (так його загально називали в крузі знакомих) не було забави, веселости. Що року виїждив у літі кудись за границю, і хто з ним їхав, мав знаменитого товариша в дорозі. Так, була се повна весна й ранне літо його життя, і вони світили йому яким сонцем, гріли його, неначе дола, признаючи йому коротке житє, хотіла його винагородити за се красою, радощами життя.

Переїхавши до Відня, швидко змів знайти ся як слід в новій сфері діяльності. Найліпший доказ — напади віденського кореспондента „Slova rolykogo“ на нього — за „тенденційне інформованє“ міністерства в користь української справи.

З вибухом війни українська преса була вредукована якийсь час до видаваного раз на тиждень „Діла“. Тоді в міністерстві поручено йому реферувати російську пресу, особливо українські справи. Як цілий його працю, видно з того, що вгодом стабілізували його як референта російської преси. Як він на сім місяці віддавав услуги українській справі — чи треба аж выяснити?

Попри працю прасового референта в міністерстві працював в „Ділі“, в „Вістнику Союзу за визволення України“, в „Ukrainisches Korrespondenzblatt“, давав інформані і статі до „Neue Freie Presse“ й инших віденських дзєвників, редагував віденський календар „Провісїти“ на 1915 рік, редагував деякі виданя Загальної української Культурної Ради, приготував календар альманах на сей рік п. н. „Кривого року“, який мав вийти як виданє Загальної Української Ради та через його недугу вийде аж по його смерті.

Брав участь в працях вищих організацій у Відні: як відпоручник радикальної партії засідав у президії Загальної Української Ради, належав до Загальної української культурної Ради і брав участь в організованю нею популярних викладів.

Хоч мав забезпечене, а при тім для української справи корисне становище, все таки думав про те, щоби по війні вернути до Галичини і працювати між своїми народом.

Сильним здоровлем ніколи не відзначав ся, але його весела вдача закривала се і нікто не сподівав ся, що він носить і собі зарід такої швидкої смерті. А тимчасом потайно розвивала ся ниркова недуга, яка з початком сього року таки вже добре завалила його з ніг. Але він ще не піддавав ся. Хоч мав признану відластуку, з почутя обовязку від дав сьй реферат, трохи вставав, трохи лежав, не кажучи нікому нічого. Аж при кінці марта так його змогло, що приїхав брат і перевіз його до санаторії Wollischhof в місцевости Maria-Enzersdorf під Віднем. Ладячи його до віанду до санаторії, познаходив брат в шуфлядах бюрка в окремих ковертах ріжні грошеві суми. Се я складав в ріжних працях — просянив він — щоб чужі не потребували мене лічити й хоронити...

В санаторії, в неділю, 7 цвітня, бачила ся ми — останній раз. Натисав при мені кілька жартовливих карток до спільних знакомих. Як раз випав гарний, весний день ранньої весни. Він почував ся на стільки добре, що міг іти до парку. Ми ходили серед сосини і він говорив про те, що таку саму красу можна бачи насадити — у себе, в Вістовій. Думав, що в санаторії поставлять його на ноги, і тоді зможе поїзати до Галичини далі поправляти здоровле.

Тимчасом воно так попршило ся, що треба було його перевести до клініки — майже на певну смерть. Тут, у віденським загальним шпиталі, в клініці проф. Паля, перебув він довгі дні і ночі важких передсмертних мук, які зносила з надією, що все таки вборе недугу. Коли в один який день російські полонені занесли його на ношах до городу, віагнула глибоко і сказав: „Як гарно на світі, і так хочу жити!“

Про одного з героїв світі „Підземної Росії“ писав Стівенек: „Він любив жінок і жінок його любили“. Сі слова не сходять мені з дум

Мартініцом, представила ся ведена кн. Любомірським депутатом з Волині, зложена з пп. Осуховського, Крижановського, Мацейовського і Залеского, та просила о піддержане ратушкової акції на Волині.

Провідник депутації представив в коротких словах діяльність головно на полі шкільництва. Від часу занятя краю союзними військами уряджено 25 польських шкіл, в яких побирає науку 2.700 дітей і 27 українських шкіл з 2.200 дітей.

Крім цього не ходить до школи 1730 польських і 2200 українських дітей. Згадані школи отворено в приватних польських зглядно українських грошій. Зайнітована кн. Любомірським збірка в польській колі, в якій ввели участь також польські члени палати панів дала на повншчу ціл 25.000 корон.

„Осередок“.

Організація української молодіжні 33 середніх шкіл Києва.

Відень, 19. червня 1917.

(Ф. Н.) Про організацію української молодіжні середніх шкіл Києва „Кіевская Мысль“ з 19. н. ст. мая доносить ось що:

Від квалі революцій відновила свою діяльність у Києві під назвою „Осередок“ Рада представників об'єднаних українських організацій середніх наукових заведень. Властиво повстансе осередка відноситься ся ще до 1907 року, але до її його діяльність, яка відбувала ся в політичнім підземелю, проваляла ся в скромних розмірах і тому була мало відома. Відновлений „Осередок“ у своїм теперішнім складі, складається з представників отсих наукових заведень Києва: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7 і 8 київських мужеських гімназій, а також гімназій Науменка, Жука і колеги Павла Галагана, 1 і 2 реальної школи першої і другої комерційної школи, комерційного шкільного товариства, учителів духовної семінарії, фельчерської земської школи, гіаротехнічної школи, жіночої учительської семінарії ім. Ушинського, жіночих гімназій Ольгинської, Фундуклеєвської, Подільської, Жеребцової, Жекулінової, Клушиш, Байкової, Браткової, Титаренкової і „групи батьків“. Вся організація об'єднує у 33 середню наукових заведень до 2.000 свідомих Українців і Українок. „Осередок“ зібрав ся 21. н. ст. марта і незабаром скликав віче, на котрім піднесено питане об'єднання всіх Українців, що учать ся у середніх і спеціальних наукових заведень в одну спільну організацію під назвою „Юнацька спілка“.

Досі уладжено б віч, на яких обговорювано питання задуманої організації, видавання спеціального органу, п'ятформ діяльності і ин. Результатом праці „Осередка“ було виданн ним покликку „До середішкільників України“, поширене у величій числі примірників як у Києві, так і в провінції. Крім того „Осередкови“ пришло ся zorganizувати цілу серію комісій, (організаційну, фінансову, редакційну, поширення літератури, лекційну, експедиційну, січову і ин.), які і тепер заняті працею кожда у своїй сфері. У Педагогічнім Музею засновано „Інформаційне бюро середішкільників“ з постійними діжурствами членів „Осередка“ і вище згаданих комісій. Крім того середішкільники беруть участь і помагають по силі в ріжній національно політичній роботі на з'їздах, зборах в культурно-просвітних організаціях. Тепер „Осередок“ видає уже перше число тижневого органу учеників з середню наукових заведень Києва під назвою „Камеяр“.

Подавайте стару адресу!

Майже щоденно містимо отсю просьбу у „Ділі“, а проте квалі хто з Ва. Передплатників змінє місце побуту, те знача: не по подає попередньої адреси. Передовсім Передплатники з повних почт (Фельдпостів) майже ніколи не дають при зміні адреси послідного овідомосту. А ми при найліпшій волі не можемо доти перевести зміни, доти не маємо докладної попередньої адреси. У нас „картотек“ є уложена після почт, а не назвищ передплатників. Щоб уникнути нарікань просимо при зміні на НОВУ, подавати і попередню (стару адресу). — — —

звлучити опаску і наикрати різночасно нову адресу.

В першій і в нашім ате прошу подати чи с а е, лнє є видруковане на опасці.

Адміністрація ДІЛА

НОВИНИ.

Львів, 22 червня 1917.

— В другі роковини дня 22. червня 1915 р. в якій австро-угорські війська увійшли до Львова, відправлено у львівських архикатедральних храмах всіх трьох обрядів і в жидівській сятині святотичні богослуження при участі представників військовости і шкільних властей. Публичні будинки прибрані хоругвами. З ратушевої вежі повізано: австрійський і польські прапори.

— „Изволене Львова“. З нагоди львівського обходу дня 22. червня „Neue Lemberger Zeitung“ в окреім святотичнім числі містить переказу стачу п. а. „Изволене Львова“, в якій вказано на військове і політичне значеня добуту Львова австро-угорськими військами. Там пише ся між иншим: „Здавало ся, що судба міста запечатана. Здавало ся, що польський характер міста пропав на все. Царська Росія не була би ніколи віддала Львова Польщі. Город польської культури, місце осідку польського університету, польський бібліотек, музеїв, сойму, який називано одноким польським соймом — пропав би був для Полькі. Не інакшою була би судба Львова що до його польського характеру, коли би він діждав ся російської революції під російською адміністрацією. Для польської тав би Львів втрачений в кождім случаю. Після революції Україні були би виділивали свої права до українського Львова, виводячи їх від осно вателів міста князів Данила і Льва. Імовірно не з менши успіхом, як в занятій ще досі області Галиччини, де установлено українського генерал-губернатора Дорошенка, і певно з такими ви гльдами на здійсненя своїх цілей, як се стало ся в Тернополі, де урядують українська міська управа з українським бурмістром на чолі. День 22. червня визволив не тільки столицне місто австрійської провінції, але і вратував дороге Польське місто для польських аспірацій. Той дарунком привнеси Польським всім народом Австрії своєю хоробрістю в червні 1915 р. Львів, що остане польським, сповнить свої обовязки“. Отже про держунок давньої столиці галицько-волинської держави, привнесений за ціну крові австро-угорських (і українських) жовірів Польським, пише німецький дневник, видаваний на українській землі. Український читач не потребує в своїй газеті знаходити аж відомости на таку писанину: він її носить в своїм серці. Питансе тільки: чи лежить се в австрійській державній інтересі (який чей же повинна заступати N. L. Zig.) у країнському населеню Львова говорити,

— Засідане історично-філософської секції Наукового Товариства ім. Шевченка буде в суботу 23. червня о год. 5. пополудни в музею Товариства. На порядку: Нові матеріали до української етнології, референт В. Гнатюк.

— Українець — шведом відділу торгівлі у міністерстві торгівлі і промислу. „Рвч“ доносить, що помічник управителя відділу торгівлі міністерства торгівлі і промислу С. Бородатський, іменований управителем відділу торгівлі. Бородатський походить з Харківщини. Своєю часу співробітничав на сторінках „Українського Вєстника“, який виходив 1906 ро у Петрограді, є спеціалістом від кооперативного руку: в 1909 р. студіював кооперативну справу в Галиччині і написав про се цілу працю. Кілька його праць про кооперацію є в українській переказі.

— Роковини Махіки в Труханові. Дня 10. червня с. р. відбув ся обхід свята „Махіки“ в Труханові. О год. 3. по пол. зібрав ся наряд з процесією на горі „Ключ“ коло м.гили У. С. С., де місцевий парох о. Гр. Редчук вів службу пам'яхи на погибших У. С. С. Оцісля о Редчук в коротких словах згадав про геройські діла У. С. С. В дтак відбулись деклямації і співні шкільних дітей від управлю учителя п. Боднарної. Кіншеву промову виголосив пробуваючий на відпустці капраль 9. п. п. Теодор Сметанка та захотна присутних до складання жертв на фонд інвалідів У. С. С. і при тій нагоді вібрано 80 К 68 сот. При кінці о. Редчук подякував присутнім за участь, а наряд у святотичнім настрою розійшов ся домі.

— Не буде кавових карт. Одержуємо до поміщення отсей комунікат: „Насілаком телеграфічного зарядженя ц. к. намісництва з дня 14. червня с. р. подаю до прилюдної відомости, що ежд до дальшого зарядженя не будуть видавані нові кавові карти. Важність теперішніх кавових карт, доси незреалізованих, продовжує ся до 18. серпня 1917“. — Заступник правит. комісаря кор. пресг. м. Львова д. р. Шляйхер.

— Ісудський в Петрограді. Польські дневники доносять, що організатор польського

легіону Пласудський перебував тепер в Петрограді.

— Розділ старої узлами ц і в Районними Командами Краєва Централія для господарської відбудови Галиччини розіслала на днх до Районних Команд певну скількість старої упряжжі і її частий, головно хомутів до розділу їх між рільників по низьких цінах, які мають покрити лише кошти набути і перевозу упряжжі. Інтересованим звертає ся увагу на се зважжене в тий, що пешководані війною селяни, які потребують упряжжі, нехай зголошують ся по неї в ц. і к. Рейновит Командах.

Нові розпорядки для рільників.

Управління обороту збіжжям, мукою і стручковими плодами.

Розпорядком цілого міністерства з дня 26. мая б. р. В. з. д. ч. 235 продовжено ежд до відлику занятє в хосен держави збіжжя, муки і стручкових плодів, заряджене останно царським розп. з дня 11. червня 1916 р. В. з. д. ч. 176.

Зміни, введені новим розпорядком, такі:

1) Заняті є крім збіжжя і стручкових плодів, про які говорять вище згаданий шс. розп., також „пелюшка“ (відміна гороху, яка удрьє ся на піска, Peluschke, Sanderbse) і люпин (вовкня).

2) В справі молотуби постановляє теперішній мін. розпорядок, що компетентна власть може зарядити примусову молотубу без попереднього означеня реченця властителя збіжжя і сю молотубу перенести при помочи власних органів за мінагородою, яка відповідати ме місцевим відносинам.

3) Рільні господарі обовязані є від тепер подібно як властители млинів, збіжжєвих складів і сушарень, органам власті і ревізійним органам Военного Заведення для обороту збіжжя кождочасно дозволити вступ до господарських будинків в цілі перевезеня ревізій що-до прилас збіжжя а при ревізійних снх обовязані є рільні господарі давати вище названним органам потрібні вясненя.

4) На случай примусового відбору припасів, недоставаєних на означений час, мають коміسیونери право потручувати за кару 20 процент ціни відбору (до тепер могли потручувати 10 процент), при тім кошти примусового відбору можуть бути наложені на властителя збіжжя.

Подробні занятя земледорів, оголошені в Господарській Часописі, видаваній „Сільським Господарем“.

Цінник на заняті плоди не буде небавом оголошений Урядом прожильеня населеня в порозуміню з міністерствами рільництва і скарбу.

Занятє сіна і соломи.

На основі розпорядку Уряду вижвнена населеня з дня 29. мая б. р. В. з. д. ч. 243 занятє в хосен держави збіжжя, сіна і соломи в р. 1917. Під сіном розуміють ся не лишень лугове сіно, але і сіно з конюшини, еспарзети, сераделі і т. д.

Відбором, викупном і змагатинованем занятого сіна і соломи, займаєт ся Краєва Централія паш, при якій утворений буде особній відділ для збороту сіном і соломою.

Запобережане сіна і соломи для потреби власного господарства, мають господарі найдальше до 1. серпня 1917 р. зголосити в своїм Уряді громадським.

Подробні розпорядку про займанє сіна і соломи оголошені будуть в „Господарській Часописі“.

НА ВОЛИНСЬКІ ШКОЛИ.

„Паткова система“.

На необхідну потребу удержання 25 українських шкіл на Волині, які супроти останніх подій тим дорожчі і важливіші для української справи, кончат як найскоріш і найзалишнійше жетати.

Амалія Здерковська Львів 20 К. — Юліан Нестайко окич, богослов Львів 5 К; Івана Ковалишина студента теології у Львові, п. полковника Г. Коссака і сотника Г. Труха етапова почта 445 і Баян Веселосельного. — Анна, Самон і Антін Лукашевич Львів по 10 корон. — Євгенія Стернюкова 5 К, о. Володимир Стернюк 3 К, — Владко Стернюк 3 К, — Оксана Стернюківна ст. мед. нюк 3 К, — Ірена Вахнянівна Львів 3 К; Ірена Шляйхер Львів 3 К; Стефія Прихитівна Вереладинська Відень, Стефія Коновальщина, Миронна Коновальщина, Стефан Грицаб хорунжий 24. п. п. Фрайца, — Василь Грицаб хорунжий 24. п. п. Фрайценталь (Шлеск) 10 К; Яськова Михайла хорунж. 24. п. п. пол. Лутвина Михайла хор. 24. п. п. пол. Гуменюка Михайла хор. 24. п. п. пол. Енгельберг (Шлеск), Палія

